



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

22 Quibus substitui pupillariter possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

vulga. P. §. 1. de pupil. Similia verba sunt, Si impubes decesserit, si priusquam in suam venerit tutelam decesserit. Sicut heres esto, si ita scriptum §. qui filio, de ho. poss. §. tab. Item, Quisquis mihi heres erit, id est impuberi filio meo heres esto, l. cum filio impuberi, §. et l. qui liberis, §. hac verba, de vulga. Quam expressam esse tenet Guillel. Bened. in c. Raynuitus, ad ver. si absque liberis, in tract. pupi. nu. 4. Atque si duo impuberes heredes filii reliquantur, & ita substituantur. Et qui supremus aut novissimus morietur, Titius heres esto, l. ex duobus, de vulga. l. qui duos, de rebus dub. P. Aut hoc modo, Si uterque impubes decesserit, Titius heres esto, l. pen. C. de impube. l. qui duos impuberos, de vulga. §. Tacita pupillaris habet formulam, sub vulgari expressa qua continetur, ut in l. iam hoc iure, de vulg. in l. quamuis, C. de impub. sicut & pupillaris expressa continet tacitam vulgarem, d. l. iam hoc iure. Nisi testator diuersum fenserit, d. l. iam hoc iure, vel nisi pupillaris substituet seorsum facta est interduo a testamento paterno, ut fieri potest, l. si quis eum quem, §. 1. de vulga. Quo casu pupillaris non continet tacitam vulgarem, ut tractat lason, in d. l. iam hoc iure, col. 3. Item 3. si persona substituta esset tantum capax successiois bonorum pupilli, & non patris, l. si quis, ut de vulg. P. Et 4. si exheredato substituitur pupillariter, l. qui habebat, eo. Quia tunc testator non censetur voluisse suam hereditatem ad substitutionem venire pupillarem per mediam personam filii, quem exheredauerit. Item 5. nec pupillaris tacita continetur sub vulgari expressa, quando substitutio facta est impuberi & aliis maioribus coheredibus, l. 2. §. l. quamuis, C. de impub. §. d. l. iam hoc iure. Baldus quatuor modis adhuc dicit tacitam pupillarem tradit, quem videtur, si cegas, Bald. in l. precibus, 6. oppos. de impub. C. & Guillelmum Benedictum, in c. Raynuitus, in ver. si absque liberis, in pupil. substiti. num. 91. §. Mixta pupillaris formula, est in reciproca contenta, ut in l. centurio, d. l. iam hoc iure, l. cuius, de vulg. Contendit tamen idem Benedictus, praed. loco, num. 71. non inueniri mixtam pupillarem, partim expressam partim tacitam quoad casus, quia tantum hae substitutio in vnum casum confertur, si filius intra aetatem pupillarem decesserit. Ideo cum vnum tantum casum habeat, nullum casum alium comprehendere potest. Quamuis diuersum sit in vulgari, in qua plures casus sunt, l. de vulga. l. l. cuius, de hered. instit. P.

Quibus substitui possit pupillariter.

C A P. 22.

- 1 Pupillariter quibus substitui potest. Et sequen. num. 2. 3. 4. 9. Et c.
- 2 Arrogatio filii & adoptio quando substitui pupillariter possit. In legitimatio autem, nu. seq.
- 3 Heres capax successiois quot temporibus esse debet.
- 4 Spiritus & naturalibus tantum substitui non potest pupillariter.
- 5 Pupillaris substitutio descendibus nepotibus sit in potestate constituitur.
- 6 Pater, cui interdictum bonis sit, non substituit pupillariter.
- 7 Pupillaris extraneo facta inutilis transiit in vulgarem tacitam, non in fideicommissariam.
- 8 Pupillaris substitutio intra minorem aetatem quam in pubertate fit, non ultra nec puberi facta iure fideicommissi valet.
- 9 Directa verba non obligantur communi iure, & quando obligantur in testamentis.
- 10 Pupillaris continet vulgarem tacitam.
- 11 Pubertate maiori spatio quam iuris prorogata, num impuberi substitui possit pupillariter. Et seq.
- 12 Pupillaris substitutio moribus introducta, & moribus emendari potest.
- 13 Pubertas quo iure determinata est.
- 14 Pupillaris substitutio non propter defectum generandi inducta solum.
- 15 Pupillaris fieri tantum potest filius in potestate constituitur.
- 16 Mater filio pupillariter quare non substituit. Et intra quod tempus pupillaris per matrem facta obligatur, nu. 19.
- 17 Matres non habent in filio patriam potestatem.
- 18 Exemplaris substitutio cur potius matri, quam pupillaris permittitur.
- 19 Sexus masculini & femini in quibus sublati differentia.
- 20 Pupillaris substitutio etiam in Gallia a patribus tantum, non matribus fit.
- 21 Pupillariter non substituitur heretici, Iudei, & ethnici. num. 25. Et 26.
- 22 Pater qui nihil habet substituit pupillo suo potest.

- 27 Exheredatio bona & mala mente quomodo fiat.
- 28 Legitima filii quando fideicommissio onerari nequit.
- 29 Fideicommissum quando, & quomodo imponi potest heredi filii a patre.
- 30 Praeterito filio cur substitui pupillariter non possit. Et num in nepote praeterito instituto filio emancipato idem sit, & num iure nouissimo id correctum, disputatur. Et nu. 31.
- 31 Praeterito matris pro exheredatione, differt a praeteritione paterna filiorum.

Non tamen quemadmodum in vulgari cui libet substitui, ita & in pupillari potest. Sed tantummodo liberis, impuberibus, & in potestate constitutis testatoris. Et in primis necessarium est eos esse naturales & legitimos liberos, seu filios testatoris, l. 2. de vulg. P. §. liberis, de pupil. §. Nec tamen interest cuius sexus sint. Extraneis vero non substituitur pupillariter, §. extraneo, de pupi. §. Si tamen legitimi tantum sunt per arrogationem filii, obseruatur, ne ultra quam pater arrogator dedit filio arrogato impuberi, substitui potest, sed si plures, §. in arrogato, de vulg. l. si arrogator, de adopt. propter cautionem interpretatam, in arrogatione, de restituendis bonis impuberis, proximis, si is in ea aetate moreretur, l. non enim aliter, §. 18. Et l. hac autem, l. si iustitio, 20. de adopt. P. §. cum ante, co. tit. ap. Iustin. Quamuis in adoptatis paulo aliter distinguendum, ut si adoptatus non adoptetur a coniuncta persona, ei non possit villo modo substitui, quia is qui in patris naturalis est potestate, datus in adoptionem extraneo, non transiit in eius adoptantis potestatem, sicut arrogatus sui iuris existens antea: contra, si adoptatus talis sit, ut in eius potestatem adoptatus transeat, l. cum in adoptiuis, C. de adoptio. In legitimatis autem, num substitutio pupillaris admittatur: Alciatus, l. 2. nu. 5. de vul. ubi citat eius sententiam S. Nasarium, & Galianiam, quos ait fuisse l. Consultos, contra Paul. Cast. in d. l. 2. sententiam adiicit, posse quidem legitimo impuberi extraneo substitui: sed si legitimatio post mortem patris improbitur approbetur, dixit conualescere substitutionem. Castrensis contra. Et mea sententia melius, quia post mortem patris nulla habita legitimatio, non potuit patre mortuo reuiuiscere. Neque quod nullum est, confirmari potest, c. quia diuersitatem, de concess. prob. c. fin. de confir. vul. vel inuis. Sed nec voluntates vltimae suspendi possunt, sicut viuientium, l. si §. si. com. pradio. P. adueniente namque die, legatum vel dispositum statim valet, vel infirmatur. l. cum filius, §. 8. §. seruus, de lega. 2. l. 2. in fi. de donat. cau. mor. Et capacitas heredum tribus temporibus, testamenti mortis testatoris, & aditionis, exigitur in extraneis, §. in extraneis, de hered. instit. apud Iustin. l. si alienum seruum, 49. §. in extraneis, eod. P. In suo saltem tempus mortis inspiciendum testatoris, §. sui, de hered. qua. Et differ. Quo tempore hic legitimatio nulla inueniatur. Et ita ab initio hac necessario capacitate requisita, & non interueniente, quod ab initio non valuit, actu sequente reparari non potuit, leg. quod sponse, de donat. ante nupt. P. leg. quod ab initio, de regulis iuris P. deficiente persona quae ratum habere possit, testatoris videlicet.

Atque explorati iuris est, naturalibus tantum liberis non posse pupillariter substitui, l. Lucius, §. 5. Et ubi glo. in ver. naturalem, de vulg. Multominus spiritus nostri temporis, qui tale privilegium non habent, quale naturales olim approbati propter receptas concubinas, l. 1. de nat. liber. C. Quia nec certum patrem habent, in cuius dicantur esse potestate, & matrem sequuntur, §. si aduersus de nupt. ap. Iustin. l. vulgo concepti, de sta. homi. P. §. vulgo quassos, de succ. cogna. Neque filii in potestate patris esse possunt, nisi ex legitimis nuptiis procreentur, §. i. de patr. pot. l. Paulus, de sta. homi. P. Ceterum tamen in hac pupillari substitutione, quae liberis naturalibus & legitimis fit, intelligimus liberos esse, non tantum filios primi gradus, sed etiam nepotes, & inferiores, si sublati filii sint in aui potestate, l. liberorum, de verb. sign. §. fin. qui testam. tu. o. dar. poss. Item posthumos, qui, quod pertinet ad eorum commodum, pro natis habentur, l. qui in viro, de sta. homi. & continentur appellatione filiorum, §. si quis testam. tu. o. da. poss. §. Singulare tamen vnum & notabile monet Bartolus, in l. 2. num. 23. de vulg. contra quem plures sentiunt interdictione, conciliat Gu. Bened. in ver. abique liberis, in pupillari, nu. 62. 63. 64. patrem non posse liberis suis pupillariter substitui, si eius utilitas esset, ut ei venienti administratio bonorum filii & suorum interdicta esset, probat l. si §. quibus, de sent. pas. C. l. si cum dose, §. eodem tempore, sol. matri. P. quia necis sibi testamentum facere potest, l. si cui bonis de test. Inferunt quoque ex superioribus, extraneis impuberibus non posse substitui pupillariter: verum si de facto fiat, illa valere poterit iure vulgari, & casus

pupillaris expressus continebit tacitam vulgarem, & vitio exp-
presso non vitabitur tacitum, ita tueretur Bart. nu. 57. post Guillain
l. 1. de vulg. P. Bald. cons. 114. vol. 3. & cons. 140. volum. 1. facit l. si fide-
missor, de leg. 1. l. fin. de hered. inst. C. vt in aliis quibusdam iuris ad-
mittitur articulis, l. 1. §. 1. quib. mod. pign. vel hypoth. sol. Et quia tunc
peccatum est ratione materie non perfecte dispositæ, cui adicie-
batur forma, scilicet ratione personæ cui fiebat, forma aliqua, quæ
poterit suscipi a materia, supererit: & ita valebit meliori iure, quo
valere poterit, l. si vnus, §. si acceptilatio, de pact. P. Et proinde no-
tabiliter responderunt Bartolus & Baldus, in prox. cita. locis, ex-
pungendam esse gloss. extraneo, de pupilla. quando tradit pupilla-
rem factam extraneo, transire in fideicommissariam, quod falsum
est, cum transeat tantum in vulgarem.

9 Ergo liberis substitutio tantum pupillaris fit: sed eos rursus
oportet esse impuberes, leg. 2. §. 1. de vulg. §. masculo, de pup. apud
Iustin. Siquidem per eam introductum est, vt pater pro filio, qui
in ea ætate est vt ipse testari non possit, pro eo habeat licentiam
disponendi, §. 1. eod. l. qua ætate, de test. P. quia causa cessante, & æ-
tate pupillari transeunte, cessat effectus seu potestas substituendi,
argum. l. adigere, §. quæuis, de iur. patro. c. cum cessante, de appellat.
Et in vltima die ætatis 14. annorum in masculis, 12. in feminis ex-
spirat illa substitutio, non ante ex propria natura, l. in pupillari, §.
l. 2. de vulg. quia non nisi illa die incipit dari potestas testandi per
se, d. l. qua ætate. Quamquam & minori ætate possit expirare, si
pater breuius tempus, quam impubertas sit, adiecerit, l. si quis
substitutus, §. l. qui plures liberos, in 2. l. ex factis, §. item quare,
de vulg. P.

10 Nam tempus pupillaris substitutionis, in arbitrio est testa-
toris, quod pertinet ad restrictionem, non autem quod pertinet
ad prorogationem: veluti, vt possit substituere pupillo, si intra se-
ptimum aut nonum, aut decimum tertium annum mortuus fue-
rit: non autem, si vltra 14. 15. &c. Adiecto enim tempore minori,
eo finitur, sed si maior adiciatur, ætate pubere finitur, d. l. in pu-
pillari. Quin, quod notabile est, si maiori & puberi facta fuerit pu-
pillaris, ea non valebit etiam iure oblique substitutionis, id est,
non valebit iure fideicommissi post ætatem puberem, Bart. in l. ver-
bis cum vult. num. 7. & alibi inibi. de vulg. factis l. centurio, eod. titu.
Nam cum pubertatem substitutio pupillaris non egredietur, non
potest ea incipere, qui, qui distinguant. Num testator, dum substi-
tueret pupillariter, sciuerit esse puberem, & illam adiecit condi-
tionem, si in pupillari ætate decesserit: nam tunc, vt aiunt, condi-
tio impossibilis, quam testator putauerit possibilem, vitiat dis-
positionem, vt in l. seruo manumisso, §. 8. de cond. inde. Si vero igno-
rauerit, putant tunc pupillarem trahi ad fideicommissum, quod
verba directa obliquantur, per gl. in d. verbis cuiuslib. de vulg. Sed
hæc distinctio non placet. Nam etsi pater ignorauerit esse filium
puberem, tamen adiectio conditionis, si intra pupillarem ætatem
decesserit, &c. satis mentem exprimit fuisse testatoris, pupillarem
tantum voluisse facere. Et proinde, qui non potuit quod voluit, &
qui noluit quod potuit facere, efficit vt actus alio iure, l. de mi-
no. 25. an. P. Neque etiam prohibitum est, statuta a personis & re-
bus ad similia extendere, ex similitudine rationis, Barr. in l. omnes
populi, §. q. princ. vlt. item quare, de iur. & iure, potissimum si sint
faciabilia, late de istis Bald. in l. non dubium, C. de legi. Ergo reman-
et in statuto, quo pupillaris ætas prorogatur vltra 14. ann. vsque
ad tempus prorogatum, quo quis disponere possit, substitutio-
nem pupillarem prorogari. Quia præcipua ratio est pupillaris sub-
stitutionis, quod sibi propter ætatem pupilli testamentum facere
non possit, §. 1. vlt. nam moribus de pup. ll. Et tales esse præsumit
statutum, quod pupillarem prorogat ætatem. Sed hæc de impu-
bertate hæcenus.

11 Nec verba mere directa obliquantur in testamento com-
muni iure, l. centurio, §. l. verbis cuiuslib. de vulg. P. quanquam in
codicillis, propter naturam eorum, quod directis illis non detur
hereditas, leam quam, C. de fideico. l. non codicillum, C. de codic. cum
similib. aliquando obliquantur, l. ex factis, §. l. Scævola, ad Treb.
12 P. Ergo admitterem statum extensionem directæ pupillaris exp-
resse, ad vulgarem directam tacitam, tanquam sub ea comprehen-
sam: sicuti in casu substitutionis quo posthumus nasceretur, vt in
lab. exheredati substituto, §. 2. §. fin. & ibi Ioan. ab Imo. de leg. 1. And.
Barba. in rep. c. Raynurus. colla. Si mater substituit vulg. Bart. in l.
13 verbis cuiuslib. nu. 7. de vulg. Boer. decis. 28. num. 15. Ceterum si hic
queri solet, si per statutum municipale cautum sit, vt pupillaris æ-
tas duret vsque in 20. annum, vel vt minor non possit testari, nisi
in 20. Num huiusmodi substitutio facta pupillo vsque ad 20. an-
num, vel alium adiectum statuto, prorogatur: possitne pater vsque
ad illud tempus pupillariter substituere. Et certe Bart. & Alex. rati
sunt, hic non posse pupillarem recipi. Contrarium autem defen-

dunt Baldus & Cumanus. Referam quæ Bartolum mouere po-
tuerunt, sed refellam statim, cum Baldum sequar. Prior ergo Bar-
toli sententia ratio dari potest. Quod pupillaris substitutio
speciali iure recepta est: & iura singularia, vt contra iuris præce-
pta inducta, extendi non debeant, l. quod vero, de legib. P. d. de con-
stit. prin. c. 1. de fil. presbyt. Et olim cum hæc porrigebatur erat ad exem-
plarem, opus erat principis rescripto, lex facta, de vulg. Sed hæc
ratio seipsum reprobat. Nam matibus inducta est substitutio pu-
pillaris, l. 2. eod. moribus ergo emendari & amittit aliter potest, l.
de quibus, de legib. P. Atque quod olim rescripto impetrabatur de
exemplari, iure communi receptam est, sine rescripto, ex simili-
tudine rationis, l. humanitatis, C. de impu. Et quia favore pupillo-
rum recepta est substitutio, eodem favore prorogari tempus po-
terit: vt etiam in iure aliquando eorum matibus ætas pupillaris ad
18. annum prorogatur, l. Mala ait, de alim. & cib. leg. 2. l. b. 3. §. 1. i. i.
1. §. minorem, de adopt. Alia ergo ratio danda. Secunda ratio,
quod statutum municipalis lex est, & mos pro lege habetur, d. l. de
quibus. leg. omnes populi, de insti. & in l. magistratus, ad municip. P.
c. 1. de constitut. in 6. Porro, lex bona debet esse secundum natu-
ram, c. ceteri autem iux. 4. dist. Contra naturam autem esse videtur,
vt quis sit pubes & impubes, & diuerso iure, vna eadem res cæsa-
tur, l. eum qui ados, de usus. P. Cuius rationis reiectio pendet ex eo,
quod pubertatis annis mensuram accipit, non natura: quia inter-
dum quis citius, interdum tardius pubes vere est, cum tralitia sup-
pleat ætatem, c. puberes, & caput. de illis, c. vlt. de despon. impub. Sed
a iure ciuili, & honestatis, quod sublatâ nudatione corporum, vi-
sum fuerit eam ætatem pubertati constituere, in qua vt plerumq;
quis pubem & lanuginem, & potestatem generandi habet, l. si quan-
tum, vel cur. esse desi. §. 1. quib. mod. ius fin. Proinde, statutum poterit
hanc iuris communis determinationem esse, statuta prorogare, vel
minuere, secundum naturam hominum in prouinciis natiorum,
quorum alumni alicubi citius proceres fiunt, quam alibi, vel tar-
dius mentem habent. Itaque ciuile, aliud ius ciuile tollere potest,
d. c. 1. de constit. in 6. c. eus, de cap. demin. cum sim.

Tertia autem ratio erit, vt dicat substitutionem pupilla-
rem non tam respectu ætatis, quantum ratione impotentie ge-
nerandi liberos in pupillo existentis introductâ, quia non potest
in ea ætate habere liberos, qui sibi successuri sint. Video pater illi
der heredes, sicut de exemplari resp. ius est, lex facta, de vulg.
Quare, inquit, licet minores 25. an. statuto testari non possint, ta-
men ob eam rationem pater non poterit substituere pupillariter.
Ad id potest, quod statuta non recipiunt interpretationem exten-
sivam, sed declaratiuam: exemplo eorum, quæ iuris str. & sunt, l.
quicquid astringenda, de verb. obl. P. quæ non extenduntur ad cas-
us non expressos, vel similes personis vbi verba cessant, Bald. in l.
illam, 1. collatio. de colla. C. & in l. si defunctus, in 1. col. vlt. & idcir-
co fin. & in leg. fin. circa prin. de suis & legit. C. At & hæc ratio elidit-
tur, quod substitutio propter liberos, qui suscipi possunt intro-
ductæ non sunt, nam & liberi, vt dictum est, etiam intra 14. an-
num suscipi possunt: & tamen nõ ideo impediatur iure intra 14.
annum, neque suscepti liberi defectum suppleant ætate, l. de mi-
no. 25. an. P. Neque etiam prohibitum est, statuta a personis & re-
bus ad similia extendere, ex similitudine rationis, Barr. in l. omnes
populi, §. q. princ. vlt. item quare, de iur. & iure, potissimum si sint
faciabilia, late de istis Bald. in l. non dubium, C. de legi. Ergo reman-
et in statuto, quo pupillaris ætas prorogatur vltra 14. ann. vsque
ad tempus prorogatum, quo quis disponere possit, substitutio-
nem pupillarem prorogari. Quia præcipua ratio est pupillaris sub-
stitutionis, quod sibi propter ætatem pupilli testamentum facere
non possit, §. 1. vlt. nam moribus de pup. ll. Et tales esse præsumit
statutum, quod pupillarem prorogat ætatem. Sed hæc de impu-
bertate hæcenus.

Sequitur nunc, vt 3. loco doceamus, liberos, impuberes, in 17
potestate esse patris debere substituere pupillariter, & aliter nõ
admitti substitutionem, l. 2. §. quod sic, de vulg. §. 1. & fin. de pupil. l.
testamento, C. de impub. in potestate inquam patria, non alia, quæ
multiplex est, l. potestatis, de verb. sign. in qua non admittitur substi-
tutio. Ideo tator non potest pupillo substituere, in quem habeat
aliam potestatem, quam patriam; l. de iur. P. §. 1. eod. Non mari-
tis vxori, quæ uis eam habeat in potestate, Genes. 3. & Petr. c. 3. h.
hac imago, §. 5. Non pater emancipato. Quia & post emancipa-
tionem, pater amissa vel remissa potestate, & eius commodis, sit
tantum filii impuberis legitimus tutor, §. 1. de fiduciari. tut. Thonm
§. 1. eod. in Insti. iur. ciuil. & in §. 1. de legi. pat. iur. Item, si postli-
berationem a patria potestate, quæ pluribus modis contingit,

tot. tit. quib. mod. ius pat. pot. sol. de emanc. liber. C. pro filio testatorem
 pater, iniuria fieret filio quod sine causa priuaret matrem,
 quae priuatio ex persona patris & potestatis substituitur: potissimum
 quod post liberationem a potestate, videtur ius quod proximo
 mis. Neque facit quod dictum est, iure nouissimo sublatam esse
 in substitutionibus differentiam iustitiae seu potestatis & emanci-
 pationis, nullam. *Et fere per tot. tit. de heredi. ab intest. vetuen. coll. 9.*
 Nam hoc verum est in substitutionibus ab intestato delatis, non in
 18 aliis, *glo. in l. si emancipati, in ver. venientem, C. de collat. § Hinc* § se-
 quitur, matrem substitutionem pupillarem filio non posse face-
 re, eo quod non habeat filios in potestate, *d. §. femina. de adopt. l.*
nulla, de suis & legit. P. §. ceteri, de hered. qual. Et disse. l. illud, §. ad
instrumenta, de bon. poss. con. tab. Et liberi, non matris, sed patris fami-
liam sequuntur, §. i. vers. at qui pot. de leg. ag. tut. §. fin. de pat. pot. ap.
tu. §. in l. cum legitima, de stat. hom. l. familia, iuncta l. pronuntiatio, de
verb. sign. Neque habere potest in potestate, quae iure potestatis non
est, l. si euenit, 2. ad leg. Jul. de ad. P. l. homo liber, §. 4. §. si de acquir.
rer. dom. l. fin. C. de iure. vxor videlicet, quae marito mater famil. fa-
cta, in eius videtur esse potestate, vt suo loco d. cumimus, sup. in 2.
par. Syn. dum de pot. in vxorem tractauimus. Neque lex tantum fi-
dit matribus, tanquam mulieribus, quantum patribus, propter
fragilitatem sexus, & imbecillitatem consilii, l. i. ad Velle. P. l. lex
que tutores, de adm. tut. C. Maxime cum potestas patria in regimi-
ne, & tutela filiorum defensione & cautione consistat. Alienam
autem habere tutelam & defensionem, munus vitale est, non femi-
narum. Latentiam C. de procur. l. i. quam mater iur. offic. fung. poss.
line nostro, C. de testa. iur. nec filium, Et autem si pater, tit. de auor.
fac. apud quem sit. Sc. lib. §. C. iur. 24. Quod si iure offendas ali-
quam legem dicentem, matrem fecit tabulas pupillares, intel-
lige, vel tabulas pupillares dici: quod pupillares in his institutus sit,
vel quod substitutionem quidem fecit pupillarem, sed inuoluerit,
 19 *§. in intellige l. si mater, 3. de vulg. Quamuis §. Bar. & Bald. tradunt,*
in l. verbis ciuilibus, eod. substitutionem pupillarem factam a ma-
tre impuberi obliquari & valere in vim fideicommissi pendente
impuberi aetate non ultra.
 20 *§. Neque immotor in eo quod quidam arbitrati sunt, iure pō-*
nitio mulierem posse substituere pupillariter. Propter c. ex parte,
67. de appellat. dum dicitur matrem desit. esse habere filios in po-
testate. Ergo, inquit, habebat: cum priuatio praesupponat habi-
tum, l. de em. de verb. obl. l. Iulianus, de iur. P. Nam in eo capite nō
agitur de potestate patria, sed tutoria, cum matres possint esse tu-
trices filiorum, l. 2. Et autem mater, quando mul. of. tu. fun. poss. C.
 21 *§. Hoc modo nihil facit ad rem, quod ex exemplis, quae ad exem-*
plum pupillaris permittitur, & matri concedatur, l. humanitatis,
C. de imp. Quia diuersae sunt substitutiones, nec potestas patria
consideratur in exemplari, nec exclusio proximorum ab intesta-
 22 *to: nec valet argumentum a separatis, l. de mino. P. §. Item §. fal-*
lantur, qui ideo videntur matrem admittere, qui in d. fin. de effe-
runt, sublatam esse sexus differentiam, l. maximum vitium, C. de li-
ber. preter. §. nostra autem constitutio, de exhered. lib. in aut. l. lege 12.
tab. de leg. hered. C. Nam hoc verum est in negotiis, in quibus sexus
potentia & impotentia nihil contribuit, vt in successione accipi-
enda: contra autem, vbi sexus aliquid agit. Vt, in generatione nemo
tam stultus erit, qui dicat masculorum & foeminarum distinc-
tionem non esse: sic in regendis actibus, melius vitorum, quam
mulierum consilium & robur. Et in summa, in multis deterioris
 23 *conditionis sunt mulieres viris, l. in multis, de stat. hom. P. l. fin. C. de*
 24 *arb. §. Dubium §. porro superest, num in Gallia, matres substituere*
vel ipsi etiam patres pupillariter possint. Quia gl. illa quaedam
§. gl. in §. ius autem potestatis, de pat. pot. Et ibi Ang. asserit, Francigenas
non habere filios in potestate, quam sequuntur Angelus &
Alexan. in l. placet, de acq. hered. in add. ad Barr. Et in l. fin. C. de inoff.
test. & Baldus, in §. i. de duo fra. de no. benef. inuest. qui & glossam il-
lam extendit ad filios Britonum. Item alii, l. u. Rom. Alex. & Iason.
in l. si quis testa. fac. poss. Bene. in c. Raynurius, in ver. si abq. liberis, 12.
in tracta. pupi. num. 38. quibus aniam dedit Iustinianus, dum ait, ius
patriae potestatis in liberos proprium esse ciuium Romanorum,
§. ius autem patris, de pat. pot. l. patre furioso, de his qui sunt sui vel alie.
iur. P. litem in potestate, Et l. nam ciuium, de stat. hom. P. Et hinc se-
queretur, non posse substitutionem pupillarem in Gallia fieri. Sed
cum fundamentum falsum sit, poterit admitti contrarium procul-
dubio. Iulius enim Cæsar, lib. 6. Commentariorum belli Gal-
licæ tradit, ius necis & vitæ, & potestatis inter Gallos in liberos fal-
sisse. Sunt & tria singularum fere locorum Galliae consuetudi-
nes, quae passim de emancipatione agant liberorum, vt vel anal-

phabetus statim intelligere possit, & esse potestatem a qua emanci-
 patione liberet. Et conitatur quoque, iura ciuilia Romanorum esse
 recepta in Gallia, in quantum ratione vtiuntur, *Ba. in l. nemo, de sen-*
ten. Et re iudi. C. Et in c. vit. de consue. non vt leges superiores: quia
Gallia nullam aliam, quam suam regem, c. per venerabilem, qui fi-
lii sunt legit. neque Imperatorem superiorem habet, qui ei leges
dare possit temporales. Item cum moribus recepta est substitui-
o pupillaris apud Romanos, quid prohibet quin apud Gallos
moribus non recipiatur? Atque Guillelmus Bened. tradit, in
his, in quibus veretur honor aut fauor liberorum, non censeri
filios esse extra patriam potestatem, sed tantum, vbi & quando eis
expedit, Guill. Bened. in d. ver. si abque liberis, 2. num. 45. secundum
Barr. litem in potestate, de iis qui sunt sui vel alie. iur. In Gallia igitur
emancipatis, vel liberatis a patria potestate, patri non erit per-
missum substituere, neque matri: vt cessante & deficiente funda-
 25 *mento substitutionis pupillaris.*

26 *§. Consequens etiam est, vt neque hæreticis patribus, quibus*
filii non succedunt, sicut nec crimine maiestatis humanae reus, au-
thent. gaz. aros, de hæreti. C. l. quisquis, ad leg. Jul. maie. C. c. cum secun-
dum leges, de hæret. in 6. permittatur hæc substitutio: quia neque
hæretici filios dicuntur habere in potestate, c. 2. §. si eod. neque si-
bi testamentum facere possunt, d. l. quisquis, ideo nec liberis, d. l.
 27 *2. §. quisquis, de vulg. §. Idipsum §. resoluendum de patribus Iudeis,*
vel ethnicis, vt filius Christianis factis seu baptizatis substituere
pupillariter non possint, quia non habent illos in potestate, glo. in
c. Iudeorum, 28. q. 1. quanquam filii huiusmodi, parentibus possint
succedere, c. Iudei, de Iudeis.

28 *§. Deinde, §. Et id seruandum in patribus, qui ob aliquod deli-*
ctum, bonorum suorum dominium etiam ante sententiam ami-
serunt, vt in l. quæstium, qui §. a quib. manu. li. non sit, P. emp. quan-
quam, de iur. in 6. cum simili. quia testari non possunt: non secus
quam illi, quibus interdicitur bonorum administratio, l. is cui, de
testam. P. Verum non ideo solum, quod amittant bonorum ad-
ministracionem, a testamento arcentur, sed quia lege sunt inte-
 29 *stabile, & aliena testamenti factio. Alioquin & qui bona non*
habet, testari potest, l. hereditas, de per. here. P. & pupillo substituere
est: quia potestas in pupillum non est impedita prohibitione tes-
tandi. Quare §. & ratione potestatis & facultatis testandi, patrem
 30 *posse quoque substituere pupillariter filio, quem exheredauit, §.*
non solum, de pupill. l. 1. §. substituere, de vulg. l. cum quidam, C. de leg.
lin. ratione, in 1. §. fin. Et l. qui fundum, §. 0. §. qui filius ad l. Falc. P. et-
iam si exhereditatio fiat mala mente, id est, propter causas ingratu-
ritudinis, de quibus in §. causas, vt cum de appella. cogn. in aut. in l.
 31 *1. §. 2. de l. §. post. P. nam & maximo beneficio pater filium pro-*
sequi videtur etiam exheredatum, quod ei indigno, de successore
prouideat. Neque od o filii sed propter naturam paternam illi
prospicere cenetur: qui etsi iusta de causa offendantur, tamē sem-
 32 *per consilium capere praesumitur pro liberis, l. nec in ea, §. si ad leg.*
Tu. de a. tut. P. adde l. isti quidem, de eo quod met. cau. P. l. fin. de curat.
furio. C. Neque per substitutionem patri ob potestatem permis-
sam, pater filio etiam non ingrato non dicitur substituere in pro-
priis bonis scilicet testatoris, sed in propriis bonis pupilli etiā ad-
uentitii, vt nō opus sit pro validitate istius substitutionis, patrem
 33 *filio cui substituit bona sua relinquere, sed si plures, 10. §. ad substi-*
tutos, de vulg. P. Et heredem dare non onus est, sed fauor prouid-
des impuberi, l. 6. §. 1. de inter. al. §. i. quib. manu. non lic. Multo mag-
is si non mala mente, sed alia de causa quam ingratitudinis, vt in
l. multi non nota, de li. Et post. P. l. si patronus, 12. §. si quis nō mala men-
te, de bo. libe. pater filium exheredit, poterit ei substituere pupil-
 34 *lariter. Proinde, & in legitima exhereditatio substituere hoc modo*
poterit, l. ex tribus, cum ibi nota. C. de inoff. testam. At eam fidei-
commissio, vt neque alia pupilli bona onerare, alio modo non po-
 35 *terit, l. si arrogator, de adopti. l. quoniam in prioribus, de inoff. test. C. l.*
coheredi, §. cum filio, ver. nec fideicommissio, de vulg.

36 *§. Quia §. filius legitimam non a patre, sed a lege habet, §. primum*
itaque, de hered. Et falc. in aut. si arrogator, de adoptio. P. Et quem
non honore, grauate non possum, l. ab eo, C. de fideicom. Hilq. ta-
 37 *tionibus, nec substitutus pupillariter non nisi cum distinctione a*
testatore patre grauari relicti, vel restitutione potest. §. Nā §. quod
receptum est, patrem grauate posse legitimum heredem, seu sub-
stitutum filii impuberis, in bonis propriis, etiam in legitima, l. si
Titio, §. pen. cum 2. §. l. de leg. 1. hoc intelligendū est, si modo heres
 38 *habet pupilli hereditatem ex voluntate expressa vel tacita patris, l.*
2. §. interdum, de vulg. l. ita tamen, §. a patre ad Treb. l. conspiciuntur, de
iur. codicill. P. d. l. si Titio, §. si cō. 2. §. l. de leg. 1. & sub ea conditione grauatū

is substitutus sit, sub qua pater ei filio poterat substituere. Atque etiam tunc substitutio illa fideicommissaria, finitur cum pupillari ætate, l. plane, 2. de leg. 1. l. si pupillus, 2. respo. Quare si filius exheredatus sit, cum nihil ex iudicio defuncti peruenerit ad substitutum, nec impubes, nec substitutus grauari possunt relictis, si de acq. her. l. coheredi, 40. §. cū filia, de vulg. P. l. i. cū seq. de leg. 3. leg. ab exheredati, 30. 12. 6. de leg. 1. l. pater, de vulg. l. cū quidā, C. de leg. 1. Sed quæritur, num præterito filio, quemadmodum exheredato, pater substituere pupillariter possit. Et placuit non posse. Quia præterito filiorum reddit ipso iure testamentum nullum, l. i. §. l. filio præterito, l. posthumi, de iust. r. p. l. inter cetera, de lib. §. posth. P. Quamobrem, cum testamentum paternum corruat, & substitutio pupillaris sit accessorium & sequela paterni testamenti, non poterit ipsa sustineri, l. 2. §. adeo, §. l. ex pupillari, de vulg. P. Ex nihilo enim nihil sequitur. Quod intelligendum venit, si de præteritione conqueratur filius: nam si testamentum paternum ipse per se vel cum tutoris auctoritate approbauerit, & renunciet iurandi & dicendi testamentum, d. l. filio præterito, in fine, facit l. i. ad pupillum, de aucto. tuto. P. Barb. in l. 2. num. 2. de vulg. Potest enim renuntiare filius suo privilegio, l. si quis in conscribendo, de pati. C. de episc. & cler. neque volenti fit iniuria, l. nemo videtur, de reg. iur. P. l. venditor. C. de rei vindic. l. cum donationis, C. de trans. Et privilegium agendi non præstat impedimentum, quod non fortitur actionis effectum, Angel. in l. 2. de vulg. P. Quamquam in contraria sententia sit Angelus, Barr. & alii post illum, in l. Gallus Aquilius, §. quid si tantum, de liber. §. posth. quem tamen non sequuntur reliqui interpretes. Sed & tradunt, §. 1. §. nullam, de heredi. ab intest. veni. vt si auius substituerit nepoti suo impuberi, in potestate remanente emancipato filio, eo casu præteritione nepotis, si filius emancipatus fuerit institutus, non vicietur substitutio: quod hodie nullum, non ideo dicitur testamentum sublata differentia potestatis & emancipationis, quod pertinet ad successionem, l. meminimus, §. cum igitur, de legi. her. & emancipatus instar suorum succedat, auth. ex causa, de libe. præter. emendato titulo, de coniungendis cum emancipato liberis.

¶ Ceterum, ¶ non modica est difficultas, num hoc tantum verum sit iure Pandectarum, an vero correctum sit iure nouissimo, quo ex causa præteritionis seu exheredationis, rumpitur testamentum, tantum quod pertinet ad institutiones, ceteris firmis manentibus. Nam communis interpretum dicitur esse sententia, Alexan. Areti. & alii, in l. 1. §. fin. de vulg. corrigi per authent. ex causa, de lib. præter. C. l. filio præterito, de iust. r. p. Neque hodie præteritione testamentum nullum dicit: sed iisdem rationibus, quibus sustinetur exheredatione facta pupillaris, sustineri quoque in præteritione. Contraria tamen verior est sententia: neque auth. ex causa, aut §. Nouellæ, vnde sumta est, de præteritione paterna loquuntur, ex qua nullum sit testamentum: sed de materna præteritione. Nam §. aliud quoque capitulum, vt cum de appell. cognof. ex quo verba illa auth. ex causa, præteritionis vel exheredationis, sumta truncati sunt, meminit primum de vtroque parente, matre & patre, & statim prohibet, ne illi prætereant vel exheredent filios siue causa: referendo præteritionem ad matrem, quæ proprie non dicitur filium exheredare, & cuius præteritio pro exheredatione habetur, §. mater, de exher. libero. Sic enim scriptum in illo §. aliud est. Sancimus igitur, non licere penitus patri vel matri, aui vel auie, proaui vel proauiæ, summi filium vel filiam, vel ceteros liberos præterire, aut exheredes in suo facere testamento. Et ita ibi glo. in ver. præterire, explicat, Sic etiam tuetur Petrus, Bar. Dyn. in distin. magna, ad l. Gallus Aquilius, de lib. §. posth. fac. Butrig. Paul. Cast. ad d. aui. ex causa, de lib. præter. C. Et in §. siue igitur, eiusdem Nouellæ, Iustinianus, qui tradit rumpi tantum testamentum quoad institutiones ex causa exheredationis tantum meminit, non de præteritione patris. Nec est alius textus in ea Nouella, qui dicat, præteritione patris non fieri nullum testamentum, sed tantum ex causa exheredationis patris irritum fieri, quod pertinet ad institutionem & causa quoque præteritionis matris, quæ pro exheredatione, vt dixi, habetur. Et Raphael existimabat hanc interpretationem esse veriore authenticæ ex causa sicut inquit, Existimabat Deum esse in cælis, vt refert Paulus Cast. ad d. authent. Ceterum, communem opinionem tenendam in iore. Ego autem quequid fori subfella reclamant, tenendam iam explicatam a me mentem authenticæ & sequendam puto: neque imitandas nobis Palamedis aues, quæ se mutuo sine ratione sequuntur.

¶ §. 50

Anacephaleosis pupillaris Substitutionis Effectus, Rationes, & Modi extinctionis eiusdem.

C A P. 23.

- 1 Pupillaris substitutionis totius anacephaleosis: qua in ea requiritur, effectus, rationes, num. 2. 3. 4.
- 2 Hereditas tribus modis pro adita habetur.
- 3 Patris in filiorum personam & bona, maxima potestas.
- 5 Pupillari substitutioni aduersantes rationes submotæ, §. 7.
- 8 Pupillaris substitutioni quibus modis expirat.
- 9 Religiosis ingressis quando tollat pupillarem substitutionem.
- 10 Professio religionis verita in Gallia ante 25. & 20. annum: & ante professio disponant in fauorem aliorum, quam monasterii.
- 11 Pupillaris num expirat mortuo filio ante patrem.

¶ In gratiam eorum, qui breuioribus delectantur, ex superiori- bus excusis colligemus paucis: primum, quæ requiritur in substitutione pupillari: 2. effectus, propter quos inuenta: 3. rationes quare recepta: 4. vt ea intereat. ¶ Igitur substitutio pupillaris no- uem exigit. 1. Vt qui substituit, factionem habeat testamenti, & si- bi condat & filio, l. 2. §. prius, de vulg. 2. Vt testamentum substituit, & nullum non dicatur præteritione, vt sit institutus vel exheredatus filius, d. l. 2. in pri. 3. Adeatur hereditas ex testamento patris, d. l. 2. §. pen. ver. adeo, l. si nemo, de reg. iur. vel pro adita habetur, id est, adueniat casus, qui pro aditione habetur: vt nomen nudum heredis, l. ex duobus, §. fin. de vul. aut sitas, l. paterfamilias, de priuileg. cred. l. si filius qui patri, de vulgari. l. filius qui se paterna, de acqu. her. aut edictum si quis omnia causa testamenti, d. l. 2. §. plane, de vulg. 4. Vt is cui substituitur, sit de liberis, d. l. 2. §. 1. & §. liberis, de pupil. 5. Fiaris potestate substituentis constitutus, d. l. 2. l. precibus, de impub. C. si pater, de test. in 6. 6. Qui post mortem substituentis sui iuris efficiantur, nec sint recasuri in alterius potestatem, d. l. 2. & l. coheredi, §. cum filia, de vulg. 7. Vt sint liberi impuberes, d. l. 2. de vulg. 8. Nec fiat substitutio vltra ætatem impubere, l. in pupillari, eod. 9. Vt substitutus possit & velit pupilli hereditatem accipere, l. precibus, §. si vero, de impub. C.

¶ Effectus ¶ pupillaris substitutionis sunt, primum, vt excludat omnes venientes ab intestato & matrem, vt præcedenti capite docuimus, l. si testamento, §. d. l. precibus, eod. 2. Vt pupillus mortuatur testatur, §. 1. de pupil. 2. in fine, & l. patris & filii, de vulg. P. 3. Vt in pupillari expressa, contineatur vulgaris, l. paterfamilias, §. glo. in l. 1. eod. & nos superiori c. 4. Vt quos pater possit sibi heredes facere necessarios, possit & filio, l. 2. §. prius, ver. constat, & l. sed si plures, §. quos possum, de vulg. P. 5. Vt qui hereditatem pupillarem adiuuit, si pupillus patris heres sit, cogatur & adire paternam: & contra, l. quidam elegio, de iure delib. C. l. sed si plures, §. filio impuberi, de vulg. P.

¶ Rationes ¶ porro substitutionum pupillarum plures sunt, 4. aliquas refero: 1. Quia reipub. interest ne quis re sua male vtatur, l. 2. de iis qui sunt sui vel alieni iur. l. de cura furio. Itaque ne hoc accidat minoribus, recte lex permittit patri dispositionem bonorum filiorum impuberum, qui multis captionibus expositi sunt, l. de mimo. 25. an. Et melius est occurrere ante laetiam, quam postea illis auxilium concedere, l. fin. in quib. cau. rest. in integ. non est neces. Præsumit autem lex, patrem ita prospicentur filio de herede vtiliore, qualem ipse filius, si compos mentis esset, sibi eligeret, propter affectum naturalem patris in liberos, quo nullus maior præsumitur, l. fin. de cura furio. l. si quidem, de eo quod met. cau. 2. Filius minor, vel dicantur ratione naturali, præsumitur consentire voluntati patris, l. 2. §. fin. sol. matr. P. Vt vox patris pro voce filii, & contra, habetur, §. et vero, de iusti. stip. li pro eadem persona, l. fin. de impu. Parque patris filius, vt ideo acquirat omnia patri, iure potissimum Pandectarum, l. placet, de acq. hered. & hodie, vsum fructum aduentitiorum, l. cum oportet, de bon. que li. C. §. 1. per quas person. acquir. Vt contra filius iam etiam viuentem patre, quodammodo dominus rerum paternarum censetur, l. in suis, de libe. §. posth. P. l. in suis, de suis & leg. hered. P. Recte igitur ratione tantæ coniunctionis bonorum & personarum, pater pro filio testabitur impubere. Quando etiam maxime pupilli interest, habere heredem, l. & quia, de inter. act. in P. Et qui impugnat substitutionem pupillarem, videtur impugnare vtilitatem pupilli, l. si pupillus, 4. de acq. hered. P.

¶ Tertia, ¶ cui licet quod plus est, & quod minus est multo magis licere debet, l. non debet, de reg. iur. ca. cui licet, eod. in 6. l. si legato, de man. test. At parentibus potestas maxima in filios & olim concessa